



Sankcijas un to ievērošana

Publicēts: 01.03.2023.

Sākot ar [2019. gada 4. jūliju](#) Izložu un azartspēju uzraudzības inspekcija ir noteikta kā kompetentā institūcija par starptautisko un nacionālo sankciju izpildi izložu un azartspēju organizēšanas jomā. Starptautisko un Latvijas Republikas nacionālo sankciju likuma (Sankciju likums) 2. panta otrā daļa nosaka, ka sankciju likums attiecas uz visām personām, un tām ir pienākums ievērot un izpildīt starptautiskās un nacionālās sankcijas, tādējādi azartspēju un izložu organizētāji kļūva par Sankciju likuma subjektiem.

Sankcijas ir ārpolitikas instruments, kura mērķis ir nevardarbigā ceļā novērst starptautisko tiesību pārkāpumus un piespiest mainīt sankcionētās puses, kas pārkāpj starptautisko tiesību normas, uzvedību. Sankciju ievērošana demonstrē valsts attieksmi cīņā pret starptautisko terorismu un naudas atmazgāšanas shēmām, kā arī citiem globāliem izaicinājumiem. Būtiski uzsvērt, ka sankciju mērķis nav sodīt, bet novērst situācijas pasliktināšanos.

Sankcijas ir pēdējā laikā arvien plašāk izmantots ārējās un drošības politikas instruments, kas ļauj reaģēt uz starptautisko tiesību normu pārkāpumiem un drošības izaicinājumiem, nepielietojot militāru spēku. Tie ir ierobežojoši pasākumi pret valsti, fiziskām vai juridiskām personām vai citiem identificējamiem nevalstiskiem subjektiem, piemēram, teroristiskām organizācijām.

Sankcijas var izpausties dažādos veidos – finanšu ierobežojumi un aktīvu iesaldēšana, preču aprites, t.sk. stratēģiskas nozīmes preču (piem., ieroču vai divējāda lietojuma preču) ierobežojumi, iecelošanas, tūrisma pakalpojumu sniegšanas ierobežojumi un civiltiesisku darbību ierobežojumi.

Ja agrāk sankcijas vairāk asociējās ar visaptverošu tirdzniecības aizliegumu, tad mūsdienās tās biežāk tiek pielāgotas kā mērķēti pasākumi pret konkrētām personām, personu grupām, organizācijām vai uzņēmumiem, kuri ir iesaistīti starptautisko normu pārkāpumos vai sektorālās sankcijas pret konkrētām precēm un pakalpojumiem, aizliedzot šo preču importu vai eksportu un pakalpojumu sniegšanu. [Sankciju saraksti](#) ir izveidoti gan [ANO](#) (Apvienoto nāciju organizācija), gan [ES](#) (Eiropas Savienība).

Lai nodrošinātu mieru, drošību un tiesiskumu atbilstoši Latvijas starptautiskajām saistībām un nacionālajām interesēm, tiek ieviestas nacionālās un starptautiskās sankcijas. Katra valsts var noteikt savas nacionālās sankcijas. Sankciju likumā ir noteikti gadījumi, kuros jāpiemēro ES vai NATO (Ziemeļatlantijas Līguma organizācija) dalībvalsts noteiktās sankcijas (piemēram, [ASV OFAC sankcijas](#)). Latvijas Republikai kā ANO un ES dalībvalstij tieši jāpiemēro un jāievieš šo starptautisko organizāciju pieņemtus ierobežojumus jeb sankcijas.

[Sankciju likums](#) uzliek par pienākumu izložu un azartspēju organizētājiem atbilstoši savam darbības veidam veikt un dokumentēt starptautisko un nacionālo sankciju riska novērtējumu, lai noskaidrotu, novērtētu, izprastu un pārvaldītu savai darbībai vai klientiem noteikto starptautisko un nacionālo sankciju neizpildes riskus. Pamatojoties uz šo novērtējumu izložu un azartspēju organizētājiem jāizveido starptautisko un nacionālo sankciju riska pārvaldīšanas iekšējās kontroles sistēmu (IKS), tostarp jāizstrādā un jādokumentē attiecīgās politikas un procedūras.

Risku izpratne un atbilstošs risku novērtējums kalpo par pamatu uzņēmējdarbības aizsardzībai no sankciju pārkāpumiem. Iekšējās kontroles sistēmai jāatspoguļo izložu un azartspēju organizētāja identificētie savas darbības riski un jāspēj demonstrēt efektīvu kontroli, un atbilstību normatīvajam regulējumam Latvijā. Atbilstošas iekšējās kontroles sistēmas izveide un uzturēšana demonstrē izložu un azartspēju organizētāja sankciju risku izpratni.

Pirmais solis risku izpratnē un efektīvas iekšējās kontroles sistēmas izveidē ir izpratne par ģeogrāfiskiem riskiem. Sadarbības

jurisdikcijas starptautisks novērtējums - kā jurisdikciju novērtē [FATE](#) (Finanšu darījumu darba grupa), ES, [OECD](#) (Ekonomiskās Sadarbības un Attīstības organizācija) - drošības stāvoklis valstī vai reģionā, piemēram, vai notiek konflikts, vai pastāv demokrātisks režīms, vai pret valsti, to amatpersonām ir noteiktas sankcijas un veikt pārbaudi, vai pret valsti kopumā noteiktas ANO, ES, vai kādas citas ES vai NATO dalībvalsts sankcijas.

Nākamais solis efektīvas iekšējās kontroles sistēmas izveidē ir izpratne par risku līmeni konkrētam darījumam vai klientam, vai sadarbības partnerim:

pārbaudīt vai pakalpojums/prece/partneris ir sankciju sarakstā;

jāpiemēro princips – pazīsti savu klientu (KYC). Gan fizisku, gan juridisku personu pārbaude pirms sadarbības uzsākšanas, t.sk., īpašnieki, valdes locekļi, PLG, pārstāvēttiesīgās personas, mātes vai meitas uzņēmumi, utml.;

atkarībā no tā, kādā valūtā plānots veikt maksājumu, jāapzinās, vai nav noteiktas sankcijas pret konkrēto valsti, kas ietekmētu valūtas plūsmu un maksājuma izpildi;

pirms līguma slēgšanas pārliecināties, vai būs iespējams nodrošināt maksājuma veikšanu un līguma izpildi. Līgumā paredzēt klauzulu, kurā noteikt par līguma laušanas faktoru vai iekļaut "force majeure" uzskaitījumā sankciju noteikšanu pret vienu no līgumslēdzēju pusēm, kas kavētu vai padarītu neiespējamu līguma izpildi.

Tā kā sankciju tvērums nepārtraukti paplašinās, nepieciešams sekot jaunumiem ES regulās, jo pastāv risks, ka pret jebkuru partneri vai attiecībā uz konkrētām precēm, vai pakalpojumiem var tikt noteiktas sankcijas, un tad turpmāka sadarbība nebūs iespējama. Proti, veiktās pārbaudes jādokumentē, lai nepieciešamības gadījumā varētu sniegt apliecinājumu par veikto pārbaudi gan uzraudzības, gan tiesībsargājošajām iestādēm. Sīkāka informācija un Inspekcijas ieteikumi par starptautisko un nacionālo sankciju riska pārvaldīšanu IKS izveidei ir apskatāmi [šeit](#).

Visiem azartspēļu un izložu organizētājiem nekavējoties, bet ne vēlāk kā nākamajā darb dienā jāziņo Valsts drošības dienestam par starptautisko vai nacionālo sankciju pārkāpšanu vai tās mēģinājumu un tā rezultātā iesaldētiem līdzekļiem, kā arī jāinformē par to Izložu un azartspēļu uzraudzības inspekcija. Savukārt, par aizdomām par starptautisko un nacionālo sankciju apiešanu vai to mēģinājumu finanšu ierobežojumu izpildē jāziņo Finanšu izlūkošanas dienestam, attiecīgi izveidojot ziņojumu par aizdomīgu darījumu, izmantojot GoAML platformu. Šī prasība nav attiecināma uz OFAC noteiktajām sankcijām.

Īsā laika periodā ES tika pieņemts ievērojams kvantums ierobežojumu, īpaši attiecībā uz Baltkrieviju un Krieviju, un to tvērums joprojām paplašinās. Tāpēc būtiski sekot līdzi aktualitātēm un jaunumiem ES pieņemtajos ierobežojumos. Tādējādi būtiski paredzēt, ka izložu un azartspēļu organizētājam ir darbinieks vai darbinieki, kuri ir pienācīgi apmācīti sankciju ievērošanas jomā un regulāri veic kontroles pasākumus (piem., ņemot vērā ģeopolitisko situāciju, veic sadarbības partnera pārbaudes reizi mēnesī vai tiklīdz ir pieņemtas jaunas sankcijas), lai novērstu iespēju uzņēmumam būt iesaistītam pretlikumīgās darbībās.

Saskaņā ar Krimināllikuma 84. pantu par to normatīvo aktu tišu pārkāpšanu, kuri regulē ANO, ES un citu starptautisko organizāciju noteikto sankciju darbību Latvijā vai kuri nosaka un regulē Latvijas Republikas nacionālo sankciju darbību, paredzēta kriminālatbildība.

Noderīgas saites:

[ES sankciju karte](#)

[ASV OFAC sankciju datu bāze](#)

[FID sankciju saraksti](#)

[AM informatīvie materiāli par sankcijām](#)

[ES Komisijas aktuālā informācija par sankcijām](#)

<https://www.iaui.gov.lv/lv/sankcijas-un-ieverosana>